

ומסיפה הוועדה: "מישפט זה היה גורם חשוב בחיזוק ראייתם של מחליטי ההחלטות בדרג הצבאית והאזרחית באותו יום גורלי".

כני ההדגשות הן שלי — ומייד אסביר אותן. אינו בא לשפוט באיזו מידה טעה בנדמן מבחינה צבאית. ייתכן שהמצרים סברו כי הציוד שבידיהם — כליה הצליחה, נשק הנ"מ והנ"ט החדש, ועוד — משנה את יחסיהם הכוחות. אבל זוהי שאלה מישנית.

הכרז קבור במורים "אילכך"
 מותר היה לבנדמן לחשוב שהמצרים לא יפתחו במילחמה. שתיראה להם מראש כאבדוה. "אילכך" הסבירות שהמצרים מתכוונים לחדש את הלחימה היא נמוכה. אבל אסור היה לשום גוף אזרחי (קרי: ממשלתי) לחשוב כך. הממשלה, ושורה ביטחון במיוחד, היו צריכים להיות מודעים לאפשרות הפסיכומורד שהמצרים יפתחו במילחמה גם בתנאים של נחיי תות צבאית קיצונית.

הערכה כזאת אינה תפקידו של קצין מודיעין. זהו תפקיד מדיני-נייממשלתי.

מי שמקבל את דו"ח הוועדה בריצינות, חייב להגיע למסקנה שבי-5 באוקטובר קבעה דעתו של סגן-אלוף אחד במודיעין את כל ההערכות של ממשלת-ישראל, ראש-הממשלה ושר-הביטחון.

אם זהו המצב במדינת ישראל, מוטב שכולנו נתאבד. אך ברור שאין זה כך. הערכתו של אותו סגן-אלוף יכנה להתקבל רק בגלל סיבה אחת: היא תאמה את התפיסה היסודית של שריהביי טחון, שהפכה לתפיסתה של מערכת-הביטחון כולה.

תפיסה האומרת, בסלאנג של צה"ל: "הערבים הם חרא".

הערבים לא שווים

זוהי הבעייה היסודית, וממנה מתעלמת הוועדה לחלוטין. אך מי שמתעלם ממנה, אינו יכול לתבין אף פרט אחד מכל אשר אירע — ולא אירע — בישראל בשכור עיים שקדמו למלחמה.

היתה בצה"ל תפיסה יסודית, שנביאה העליון היה משה דיין. תפיסה זו אמרה: הערבים אינם מסוגלים לשום חבר. הפער בינם ובין צה"ל הולך וגדל משנה לשנה. עליונות צה"ל היא גדולה ללא-הרף. הערבים הם אימפוטנטים. ה"מנטאליות" שלהם מבטיחה את תבוסתם הניצחת בכל קרב. אין הם מסוגלים לצלוח את התעלה — לא בכוח של צבא, לא בכוח של אוגדה, ולא בכוח של עדה.

זאת היתה תורתו של שריהביטחון משה דיין, במשך שש ורבע שנים. כדי להפיצה, הביא לישיבות הממשלה את ראשי-אמ"ן, כזה אחרי זה, והם חזרו על כך שוב ושוב כעל מושג-ראשון. הוא הדביק בכך את מרבית הקצינים בצמרת צה"ל.

התופעות המתוארות בדו"ח — השאננות הנוהאה מול פני הידיעות המבהילות, חוסר-היערינות, הביטחון-העצמי המופרז — לא היו מתאפשרות אילו היתה הערכה אחרת לגבי האוייב. מה הטעם בטיפול בסימפטומים, כשאין אומ-קלב להגיע לשורש העניין?

תפיסה זו לא נבעה רק מאופיו של משה דיין — משחצנותו הפני-טפטית, הכוז העמוק שהוא רוחש לזולתו, ובטיקור לערבים. היא נבעה גם ממבנתו הפוליטית. היא שימשה גם מטרה פוליטית.

ללא תפיסה זו, אי-אפשר היה להצדיק את המדיניות שבה דגל דיין, יחד עם גולדה וגלילי: הקפאת המאמצים להגיע להסדר, הקמת התנהלויות בכל רחבי השטח חים המוחזקים. מיסמך גלילי, העיר ימית, וכו'. כל אלה היו אפשריים רק על-סמך התפיסה שהיכולת הערבית ירדה לאפס, שהערבים אינם מסוגלים להתנגד, ושבגלל אי-התנגדות זו תתערבנה גם המעצמות הגדולות.

רק מי שהמציא תפיסה זו, ולא היה עוד מסוגל לנטוש אותה, מסוגל היה לקחת לידו את קטני המודיעין המכהיל של ה-5 באוקטובר, על שגדו היריעות שבו, ולהסכים להערכה ש"הסבירות שהמצרים מתכווני נים לחדש את הלחימה היא נמוכה".

רק ראש-הממשלה, השותפת לתפיסה זו, יכולה להעלות בדעתה לערוך טיול באירופה 30- בספטמבר — שישה ימים אחרי שהאלוף חופי הועיק את המטכ"ל, ואחרי ש"שר הביטחון התרשם מדאגתו".

במשך שלושה ימים גורליים, שעה שהכוח המצרי והסורי בחזית התעצם משעה לשעה, בילתה ראש-הממשלה בשטראסבורג ובווינה, בניסיון אבסורדי לשנות את דעתו של ראש-הממשלה האוסטרי בעניין מחנה-המעבר לעולי בריחה-מועצות. הוועדה, המגנה את היעדרו של גורודיש מן הפיקוד במשך כמה שעות, אינה מעירה דבר על היעדרות ראש-הממשלה.

המטכ"ל הלבן שאינו

זילוז בערבים גרם גם לתופעה, שהוועדה מבליטה אותה בצדק, מבלי לרדת להשורשיה: העדר כל מוסד במדינה, מילכד אמ"ן, המסוגל למסור הערכות על כוונות הערבים.

מחלקת המחקר באמ"ן... היא הגורם היחידי במדינה העוסק במחקר מודיעיני, קובעת הוועדה. "בולטת ההשפעה המכרעת של ראש אמ"ן ומחלקת המחקר של אמ"ן, בכוח היותם המרכז היחידי להערכת מודיעין צבאי במדינה, ומכוח היותם שומרי כלל המידע המודיעיני המצטבר אצלם מרשויות האיסוף של אמ"ן עצמו, מן המוסד ומי רשויות איסוף אחרות...".

הוועדה מרחיבה על כך את הדיבור — אולי מפני שאחד מתכניה, יגאל ידין, היה חבר בצמד שחקר ב-1963 את חלוקת הסמכויות בין מוסדות המודיעין. צמד זה (ידין שרף) המליץ לחזק את מחלקת-החקר של משרד-החוץ, שתהיה מסוגלת להגיש הער כוח מדיניות בלתי-תלויות... בנושאי המיורח התיכון".

דו"ח ידו-ישרת לא הובא מעולם לפני חברי ועדת-החקר-הביטחון שז הפנסת — עובדה מזועזעת כשדעצמה, המצביעה על האשמה הכבי דה הרוכבת על ועדה זו וחבריה, ובראשם אנשי הליכוד, לכך המחדי לים של מערכת-הביטחון.

המלצה זו לא הוגשמה מעולם. להיפך, כפי שמציינת ועדת-אגרנט, מחלקת-החקר של משרד-החוץ גודלה עוד יותר.

זה לא היה סוד. עוד לפני שמונה שנים אמר לי אחד האישים הבכירים במישרד החוץ (בעיקבות הודעה מסויימת, שמסר לי מדינאי ערבי חשוב, ושהעברתיה לאבא (המשך בעמוד 24)

מיפלגות

החטיבה הרביעית

קשה להיות נגד בני גייסות —

לכן החליטו הנגדנים

של המפלגה להמציא

לעצמם גייסרפאים

מיפלגת העבודה היא פדרציה גדולה של גופים שונים. היא כוללת שלוש חטיבות מוצהרות: מפא"ל-לשעבר, אחדות העבודה-לשעבר, ורפ"ל-לשעבר. בתוך כל אחת מהחטיבות הללו יש תת-חטיבות, קבוצות הנילחמות זו בזו בשצף שאינו מבייש גם את המילחמה בין החטיבות לבין עצמן.

במפא"י המסורתית ישנה גולדה מאיר, ישנו הגוש, קיימת חיפה, לאחרונה נוצרו גוש ירושלים, חטיבת בנייה-מושיבים ועוד. אחדות-העבודה סועה בין אנשי אלון לעומת אלה של גלילי, כשבן-אהרון מאיים על שניהם. גם ברפ"ל, שלמראית-עין נד" מה כאילו היא עומדת כולה מאחרי אי-

והקבוצתי במיפלגה, מאפשר לחבריה ל- נוח מעט לפרקים, כאשר בני תת-החטיבה שלהם שומרים עליהם. אך לגנרלים החד- שים, אלה שהועתה נכנסו לחיים הפור- ליטיים במיפלגה הוותיקה, לא היתה אותה קבוצת שומרים, בעזרתה יכולים היו לש- מור זה על זה, ולהישמר.

רובם לא היו מזוהים עם אף אחת מהחטיבות, ואלה שכן — הקשר ביניהם לבין החטיבה עמה היו מזוהים היה רופף, ולא מעורר אמון.

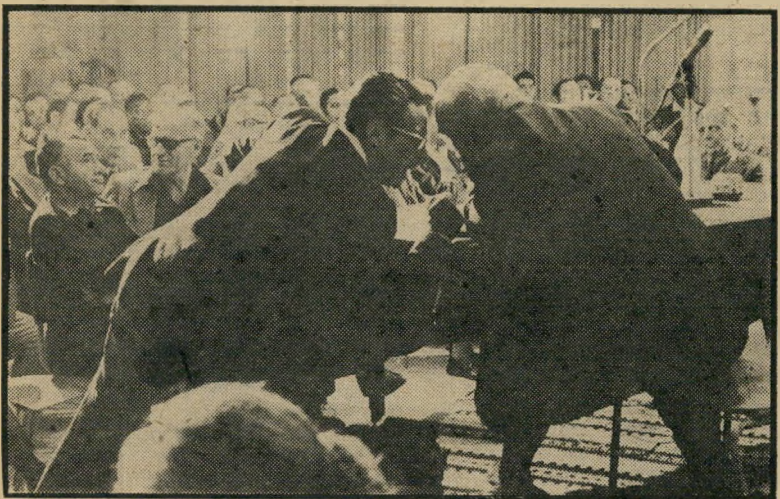
לכן החליטה הקבוצה, המכילה שניים עד שלושה רבי-אלופים, אלופים אחדים, ועשרות רבות של אלופי-מישנה וסגני- אלופים, ליצור לעצמה את החטיבה ה- רביעית, הקרויה בישראל חוג אתגר.

"אנו חוג על-מיפלגתי" הסביר השבוע יושב-ראש הוועד המארגן של חוג אתגר, אלוף-מישנה (מיל) יוסף נבו, ראש עיריית הרצליה, "יש בינינו חברים שאפשר ל- זהות אותם עם מפא"י לשעבר, אחה"ע לשעבר ורפ"ל לשעבר — אבל את מרביתנו אי-אפשר לזהות עם אף אחת מהחטיבות האלה".

קבוצת הגנרלים אימצה לעצמה חוג

נגרלים (מיל) נבע ושהם גם אם תרצו...

השר יריב (שמאל) וראש-העיר נבו... אין זו חטיבה.

שיותו של משה דיין, מתהווים כבר סדקים בדמותו של יצחק נבון, ומתעורר חוסר- ביטחון לגבי הדבק המצמיד את פרס ל- דיין.

אולם בתקופה האחרונה, בעיקר מאז המלחמה, צפו בשמי מיפלגת העבודה כוכבים חדשים. אלה הם קציני-צבא בכי רים במילואים, אשר הוצנחו או צנחו ישר לתוך הצמרת של המיפלגה, טופחו על- ידי אישים שונים בה — כל זאת מבלי שהיה להם רקע חטיבתי-פוליטי ומבלי ש- יהיה להם גיבוי כלשהו מאחת החטיבות או, מתת-החטיבות.

לכל עסקן מתחיל במיפלגה זו ידוע שאם יעצום עיניו לשניה אחת, ימצא את גורו הפוליטי שסוע, דווקא מידי חבריו הטובים ביותר. המישר החטיבתי

רעיוני שהוקם ע"י אלוף-מישנה (מיל) ישראל גרנית, עוד לפני מלחמת-ששת- הימים, הסתערה עליו כמיטב המסורת ה- צבאית, ועתה אי-אפשר להכיר כלל את החוג. מייסדיו, ובראשם גרנית, נדחקו הצידה, ובמקומם צפו ועלו שמות חדשים כאהרון יריב, שר-התחבורה, יצחק לבין וחיים בר-לב, שרי-העבודה, המיסחר-התע- שיהיה-הפיתוח, אלוף (מיל) מאיר עמית, מנכ"ל כור, האלופים יוסף גבע, מנכ"ל השופרסל, ועוזי נרקיס, מנהל מחלקת- העלייה של הסוכנות היהודית, וכן אלופי- מישנה רבים כיששכר ("איסקה") שדמי, זאב ("זוניק") שחם, יצחק אלמוג, אורי בר- רצון, מישאל שחם, אהרון דפני, נפתלי רן, יוסף כלב, יצחק רהב, ועוד רבים (המשך בעמוד 16)